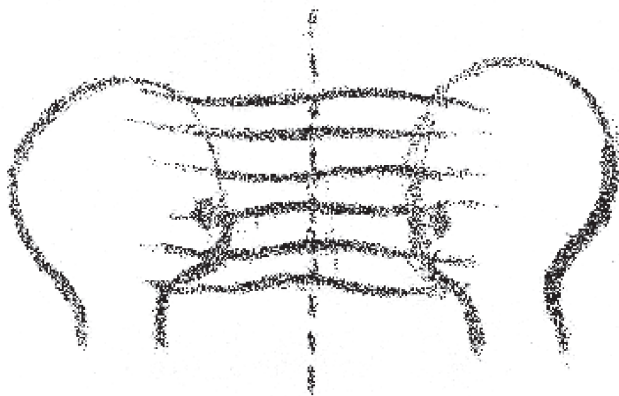

14. konference Člověk a média

Komunitní weby.
Šance?
Nebezpečí?
Globální přátelství?

Centrum Mariapoli, Praha 9 - Vinoř
16. dubna 2009

Konference se konala ve spolupráci

**HNUTÍ
FOKOLÁRE**
v České
republice

**Konrad
Adenauer
Stiftung**

NADAČNÍ FOND **JOSEFA
LUXE**

OBSAH

Slavomil Hubálek: RIZIKA KOMUNITNÍCH WEBŮ	5
Tomáš Svoboda: INTERNETOVÉ SOCIÁLNÍ SÍTĚ	7
Vít Zatloukal: SIGNÁLY.CZ JAKO PŘÍKLAD SOCIÁLNÍ SÍTĚ	11

RIZIKA KOMUNITNÍCH WEBŮ

Nebudu mluvit o tom pozitivním, co nám moderní technologie přinášejí a o čem snad nikdo nepochybuje. My, kteří věříme, že na počátku bylo Slovo, najednou cítíme sílu toho, že slovo můžeme přenášet v jedné vteřině po celé planetě. Řeknu pár krátkých poznámek ze své praxe soudního znalce z oboru klinické psychologie a sexuologie a chtěl bych upozornit na rizika těchto sítí.

Sítě se totiž v posledních asi třech letech stávají i u nás sítěmi pro navazování kontaktů, které končí sexuálními zneužitím dětí. S lehkou nadsázkou řečeno, dnešní pedofil už nestojí s pytlíkem bombónů před školou, ale sedí u klávesnice a přes nejrůznější seznamovací portály navazuje kontakty s velkým množstvím dětí. Pokud to dělá systematicky a osloví jich větší množství, skoro vždycky mu v té síti nějaká oběť uvízne.

Před měsícem byl jeden z největších procesů u nás s pedofilním mladým mužem, který na portálu On hledá jeho navazoval kontakty s kluky, vybíral si z nich ty kolem čtrnácti, patnácti let. Jeho komunikace byla velmi jednoduchá. Měl zkopírovaných

několik dopisů, které jim posílal, a vždycky napsal: „Pošli mi fotku.“ Pak napsal děkovaný dopis: „Pošli mi fotku, jestli máš v trenýrkách.“ A pak mu napsal: „Pošli mi fotku bez trenýrek.“ A měl sbírku fotografií chlapců, které začal vydírat: „Přijedeš ke mně, budu tě čekat tam a tam.“ A když ten kluk nepřišel nebo to odmítl, tak mu napsal: „Asi by se ti nelíbilo, kdyby tvoje nahá fotka visela u vás na malém městě s tím, že jsi homosexuální prostiit.“ Podle odhadu takto nalákal do vrátnice jednoho pražského podniku, kde došlo k pohlavnímu zneužití, asi sedmdesát chlapců. Byl odsouzen za sedmnáct případů, které se mu prokázaly, ale bezpečně jich bylo mnohem víc. V těchto případech skutečně platí onen příslovecný vrchol ledovce, kdy se nedá všechno vysledovat, i když jsem měl štosy výpisů z těchto komunikací. A bylo to velmi jednoduché, protože stačila seznamka typu On hledá jeho.

Při pohlavním zneužívání dívek bývá kontakt také někdy navazován tímto způsobem. Některé případy jsou z hlediska důvěryhodnosti obětí, které také navazují kontakty

s muži samy, velmi složité. Třinácti- čtrnáctileté holky se samy vydávají za starší, mají svoje stránky, kde jsou jejich více méně erotické fotky, typické pro žákyňe základních škol, které si stránky vyrábějí. Mají je skoro všechny. Já se vždycky ptám: „Ve vaší třídě máte všichni svoji stránku?“ – „Ano, máme. My to děláme ve škole.“ Skoro všechny holky, které spadnou do toho maléru, se vydávají za starší. Ony vědí jak. Je jí třináct let, ale napíše: „Studentka.“ Fotky vypadají velmi atraktivně, takže někdo zareaguje, sejdou se, pak se spolu vyspí, a když nechťejí muži přijít na další schůzku, nejčastěji je to tak, že je holka udá. Ze vzteku, že to byl jenom jednorázový kontakt.

Říkám to proto, že jsem přesvědčen, že je třeba velmi intenzivně informovat děti o tom, jaká jsou rizika těchto moderních technologií, vysvětlovat jim, že síť skutečně může být síť na lovení dětských obětí. Myslí si, že cesta není v zakazování práce na počítači, i když podle některých výzkumů u nich naše děti sedí déle, než je evropský průměr. Výzkumy ukazují, že evropské děti prosedí u televizní nebo počítačové obrazovky tři hodiny, u nás tři a tři čtvrtě hodiny. Množství proseznených hodin u obrazovky se používá jako míra toho, jak jsou děti frustrované. Děti, které mají intenzivní náplň, chodí na hudební nástroj, na angličtinu, mají komunikaci s ostatními dětmi, prosedí u obrazovky méně.

Myslím si, že cesta není v zákazu, ale v minimalizaci času před obrazovkou, ať počítačovou nebo televizní. A i když to možná vypadá jako porušování práv dítěte, po zkušenostech z posudků říkávám rodičům, aby kontrolovali, co jejich děti dělají.

Někteří mí kolegové se na mne zlobí. Říkají, že není hezké prolamovat dítěti jakoby jeho listovní tajemství, ale já si myslím, že by k tomu rodiče měli mít odvalu.

To, že se stáváme k sexuálnímu násilí a ke zneužívání dětí mnohem citlivější, má i druhou stránku, kterou chci zmínit. Těch případů přibývá, ale také výrazně přibývá případů křivého nařčení. Celá léta bývalo takzvaných křivých nařčení ze sexuálních deliktů kolem pěti procent, ale poslední dva roky už jich je třicet procent. Třetina z nich byla zastavena. Je to například v situaci rozvodového sporu, kdy jde o velký majetek. Manželka se domluví s dcerou, přivedou si nějaké kamarádky, které jim to dosvědčí, a oznámí, že manžel dceru zneužil. Pak je velmi těžké situaci prohlédnout.

Myslím, že je náš povinností děti na všechna rizika upozorňovat a varovat je i z toho důvodu, že jim práci na počítači umožňujeme, když financujeme jeho provoz. Nůž je také buď užitečný předmět nebo nebezpečná zbraň. S počítačem je to stejné.

Moderní technologie hrají v současné kriminalitě neuvěřitelnou roli. Je zajímavé, že zločin je vždycky vybaven moderními technologiemi rychleji než policie. Je asi známé, takže neprozrazuji nic, co by nebylo v posledních letech publikováno, že mnoho trestných činů, ale i například vražd bylo objasněno pomocí mobilu a přes mobil. Je to nejen nástroj komunikace, ale také perfektní indikátor každého pohybu.

To je v podstatě všechno, co jsem vám chtěl říct, a rád vám zodpovím každou otázku z této oblasti.

(přepis mluveného slova)

ODBORNÍK NA OBLAST INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE
 ŘEDITEL DIVIZE INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ STŘEDISKA
 SPOLEČNÝCH ČINNOSTÍ AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY

INTERNETOVÉ SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Pokud jde o účet na Facebooku, já mám dva, které jsem si kdysi založil. Když jsem se chtěl připravit na tuto přednášku, tak se mi nepodařilo připojit ani na jeden z nich. Z toho asi můžete odhadnout, jaká je důležitost Facebooku v mém životě. Nicméně jsem členem jiných sítí, které považuji za užitečnější.

To, co se týká elektronických komunit, je moje celoživotní profesionální láska, proto jsem zajásal, když jsem byl pozván hovořit na této konferenci. Proto se také cítím aspoň trochu oprávněn tady něco zmateně povídat o tomto zmateném a nepřehledném oboru.

Pracuji v oboru elektronických komunikací už 25 let. Byl jsem u toho, když se komunikovalo po modemech, když začínaly malé elektronické komunity, a zabývám se tím oborem dodnes. To jenom na představení.

Pokusím se vám ukázat jakýsi nadhled z pohledu technika, tedy člověka, který trochu něco tuší o tom, jak tyto věci fungují.

Avizovaný zmatek začíná už v titulku. Na pozvánce jsme měli napsáno „Komunitní

weby“, a já mám silný dojem, že lepší název by byl sociální sítě, neboť s komunitami tohle to nemá nic společného.

Jsou dva základní pojmy, které bychom měli rozlišit. Komunita je skupina lidí, kteří něco dělají společně, a za podstatnou vlastnost bych považoval, že skoro všichni se znají a jsou tam vztahy každého s každým. Davu to chybí, což je velmi podstatný rozdíl.

Podívejme se, v jaké jsme situaci, jak se vyvíjí to hřiště, ten prostor v elektronické komunikaci, ve kterém se určitým způsobem pohybujeme. Dochází k velmi překotnému rozvoji. V první polovině devadesátých let, když elektronická komunikace začínala, když si lidé kupovali první modemy a chroustavé zvuky se ozývaly po telefonních linkách, jsme měli radost, že se dva počítače umějí spolu domluvit. Tehdy začínala vznikat komunikace mezi dvěma. A vznikaly společnosti, kterým se opravdu dalo říkat komunity. Byly to desítky, maximálně stovky lidí, které se občas připojovaly na nějaké

společné místo a tam buď spolu komunikovaly z čiré radosti, nebo si vyměňovaly užitečné informace. Tehdy poslat zprávu z jednoho takového ostrůvku na druhý byla věda. Kvůli nákladům a složitosti byly tyto komunity velice malé a izolované a podle toho také fungovaly.

Člověk je schopen rozeznávat a udržovat vztahy v nějaké množině řádově padesát, někdo říká dvě stě lidí; v takové množině, která zhruba odpovídá velikosti tlupy pralidí, která se spolu toulala po světě. To v nás zůstalo. V takové společnosti se umíme orientovat, zatímco ve velkém davu se prostě orientovat neumíme.

Takže kam jsme se od těch devadesátých let posunuli? Dnes jsme se dostali do stavu, kdy prakticky všechny stolní počítače na světě jsou propojené – s troškou nadsázky. Těch počítačů je možná miliarda a z každého na každý můžeme nějakým způsobem poslat zprávu. To je neuvěřitelné. Tím vznikl obrovský prostor pro komunikaci a řekl bych, že jsme vytvořili největší dav, jaký kdy v historii existoval. Miliarda lidí ve společném prostoru, a to v to nepočítáme přenosné počítače a mobilní telefony. Tento dav je svým způsobem nejenom největší, ale i nejhustší, protože každý ke každému má velmi blízko. Zatímco v nějakém fyzickém davu na náměstí člověk dosáhne na pár desítek lidí kolem sebe, tady máte miliardu skutečně jako na dlani. A ještě to roste.

Začalo to před deseti, patnácti lety a my se v tom neumíme pohybovat jako společnost ani jako jednotlivci. Nemáme ještě ty správné nástroje, které by nám pomáhaly se v tom orientovat. Když to srovnáme třeba s několika set let starou historií knihtisku, lidstvo mělo luxus několika desítek nebo stovek let, aby se s tímto médiem naučilo

pracovat. V tomhle případě takový luxus nemáme. Hrne se to na nás, my jsme hozeni do vody a snažíme se plavat.

Proč to děláme? Proč máme takový zájem o komunikaci? Připravil jsem malý souhrn, co vlastně lidi k tomu táhne:

Na prvním místě je komunikace sama o sobě, fascinace z toho, že jsme schopni někomu na druhém konci světa poslat zprávu. Tato fascinace už řadu desítek let fungovala jako radioamatérské hnutí a podobné iniciativy. Dnes je komunikace tak snadná, že ta fascinace více méně odpadá, ale dá se vysledovat.

V současnosti jsme spíš v poloze společných zájmů, které se sdílejí na webu nebo pomocí mailů. Velmi rozšířený je nádherný společný zájem – fotografie, protože fotky krásně spolupracují s webem a dají se publikovat a sdílet. Z těch velkých lze jmenovat například **Flickr** – jde o obrovský davový fotoportál. Například i informace o knihách se dají krásně sdílet.

Další věc, kterou hledáme na internetu, je posílení našich existujících vztahů s lidmi. Klasickým příkladem jsou **Spolužáci.cz** a tomu podobné, kde se snažíme, aby třída nebo spolek, který se znal nebo zná fyzicky, udržoval kontakt, a když se jeden přestěhuje, aby si ho ostatní mohli najít. Krásný příklad. Pak je tu hledání nových vztahů buď s lidmi – to jsou seznamky, o kterých už tady bylo řečeno dost, včetně jejich negativního vlivu, nebo velmi užitečné weby zaměřené na hledání práce. Člověk má jasný cíl, zaměstnavatelé vědí, co požadují, a nedochází příliš k zneužívání.

Jaké jsou další možnosti? Na prvním místě bych jmenoval diskuse. Na všech těchto sociálních sítích i na všem, co se týká knih, fotek, se vždycky najde prostor pro diskusi.

Velice citlivé je, jak je diskuse nastavena a moderována, jestli se z toho stane taková „žvanírna“, jaká donedávna byla na většině našich internetových novin, nebo jestli se podaří něco užitečnějšího. Řada diskusí funguje velmi nenápadně, mimo hlavní proud webové pozornosti. Funguje pomocí mailů, pomocí distribučních seznamů. Jsou to velmi kvalitní diskuse, o kterých vědět třeba jen jejich účastníci.

Sdílení dat je klasická úloha, nesmírně užitečná. Všichni o ní víme a využíváme ji. Někam posíláme wordovské soubory, jak to naše práce nebo hobby vyžaduje.

Vyhledávání kontaktů má potenciale obrovské využití. I když zadáme jakoukoliv podmínku, máme velkou naději, že v té miliardě najdeme někoho, s kým sdílíme určitý zájem nebo si s ním máme co říct, pokud možno pozitivního.

Teď bych rád zavedl řeč na to, proč to dělají lidé, a proč to dělá byznys. Lidská motivace je ta, že hledáme nějaké komunity, hledáme vztahy s lidmi nebo informace či služby. Vloží se do toho peníze, které nám mají cosi poskytnout a něco vydělat. Mechanismus vytváření zisku je obvykle přes reklamu – buď přímo nějaký prodejní web získává větší pozornost tím, že pracuje se svými uživateli, nebo jakýkoliv obecný web, který přitáhne dostatek uživatelů, zpeněžuje svůj provoz zobrazováním reklamy. Lidská pozornost je totiž to nejcennější, co lze získat. Úskalí je v tom, že reklama přináší rozumné peníze, když na web v určitém časovém rozmezí chodí dejme tomu milion uživatelů. Nebudu specifikovat, jestli sto tisíc nebo deset milionů, ale prostě velké počty. Z toho vyplývá jasný rozpor, že peníze, byznys podporují velké, davové weby, ne malé komunity, ve kterých bychom chtěli

být a sdílet se s nimi. Z toho také vychází mediální obraz, jakoby web rovná se **Facebook, Amazon a MySpace** a kdo na nich není, ten nežije. Není to pravda. Já myslím, že skutečný život je v malých komunitách, někdy se jim říká mikrokomunity, které mohou vznikat ve velkých davových portálech, ale často vznikají úplně někde jinde pomocí jednoduchých, dá se říci amatérských prostředků. Tam může kvést velmi zajímavý život.

Teď je tady série otázek mezi umělým a přirozeným, mezi virtuálním a opravdovým světem.

Umělý virtuální svět existuje, můžeme ho blízce přirovnat k počítačovým hrám. Skutečně to jsou hry, které se hrají po internetu a třeba je hrají lidé na velkou dálku a potkávají se jen v tom virtuálním herním prostředí. Pokud to jsou relativně dospělí lidé, uvědomují si, že je to hra, zůstává to na úrovni hry. Stejně tak dobře mohou různé komunikační prostředky pomáhat našemu opravdovému světu, obohacovat náš život. Opravdový problém ale vznikne, když virtuální svět začíná přerůstat do reálného světa a člověk začíná mít nejistotu v rozlišování mezi nimi. A když očekávání a pravidla, která platí v reálném světě, se aplikují do světa virtuálního a chování komunikačního partnera ve virtuálním světě je úplně jiné a neřídí se pravidly, která bychom od něj očekávali. Pak nastávají maléry jako je zneužívání dětí, nebo třeba různé finanční podvody jako jsou **nigerijské dopisy – pošlete nám 100 dolarů a my vám zařídíme deset miliónů**. Když se rozešle milión kopií, tak se pár lidí na to nachytá. To je podle mne ten konflikt mezi virtuálním a opravdovým světem.

Jsme v situaci, kdy tyto hrozby existují. Hříšitě je nové a my jako lidstvo se na něm ještě neumíme dobře pohybovat. Všechno to souvisí s hodnotami, které různým způsobem vyznáváme nebo nevyznáváme jak v reálném, tak virtuálním světě. Tady jich uvedu jenom několik.

– **Anonymita**, která může být velkou pozitivní hodnotou, když nám umožní zakrýt něco, co legitimně zakrýt chceme: třeba když je někdo postižený, komunikuje po internetu a nikdo o jeho postižení neví.

– **Důvěra** se v lidských společnostech získává, přenáší a sdílí nějakým způsobem. Ve virtuálních komunitách důvěra také

funguje, ale její šíření je jiné a mnohdy ne dobře podchycené, například pomocí určitých referencí.

– **Prosazování zákona**, jak už jsme slyšeli, má vždycky trochu zpoždění za kriminálními snahami, takže zákon je také něco, co v reálném světě funguje trochu jinak než ve světě virtuálním.

To je asi začátek, který jsem vám chtěl sdělit. Je to nepřehledné jako sám virtuální svět, tak prosím o vaše poznámky a připomínky.

(přepis mluveného slova)

ŘEDITEL SEKCE PRO MLÁDEŽ
ČESKÉ BISKUPSKÉ KONFERENCE

SIGNÁLY.CZ JAKO PŘÍKLAD SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Než začnu povídat k tématu, s nímž jsem sem přišel, tak upozorním na to, jak konkrétně Facebook, a před rokem v létě to byl i komunitní server, na kterém bylo Hi5, postupují. Když se zaregistruji na Facebooku, tak se mi automaticky nabízí: „Rozešli svůj kontakt přátelům, které máš v počítači“. Pokud neodkliknu, že to nechci, tak v okamžiku, kdy se zaregistruji a nechám to zaškrtnuté, všichni v mém adresáři vědí, že jsem na Facebooku a jsem zván do komunity. Hi5 v tomto postupuje ještě zálužněji, je ještě tvrdší než Facebook.

Co se týká praktického přístupu, jeden kolega, kněz Petr Šabaka, napsal článek do internetového magazínu signály.cz, kde říká: „Modlil jsem se, jestli mám do tohoto prostoru jít, protože to je prostor, který mi vezme čas, je to prostor, který je prostorem zodpovědnosti.“ Pro něho jako kněze a jako člověka, který počítá s Pánem Bohem v životě, to byla otázka rozhodování: „Vstoupím do toho prostoru nebo ne?“ Osobně jsem do tohoto prostoru vstoupil čistě jen ze studijních důvodů. Za dobu nějakých dvou, tří

měsíců jsem byl přihlášen jen asi čtyřikrát nebo pětkrát. (Pozn. red.: To byla reakce na předchozí vystoupení.)

Tady jsem ale proto, abych se s vámi rozdělil o zkušenost s komunitním webem – či jinak řečeno se sociální sítí – nazvanou **signály.cz**, o co na tomto portálu jde a jaká je jeho historie.

Někdy kolem přelomu tisíciletí, v roce 2000 nebo 2001, jsme v církvi trochu zlepšili technické vybavení a viděli jsme, že potřebujeme pronikat do světa internetu, protože je pro nás drahé posílat věci poštou, a že je pro nás také složité inzerovat naše aktivity. A tehdy vznikly signály.cz jako nástěnka akcí pro mládež. Bylo to ještě v době, kdy jsme byli připojováni přes modem a veškerá připojení k internetu byla velmi komplikovaná. Tato nástěnka akcí pro mládež nikdy moc nefungovala, protože uživatelé se teprve učili ji používat. Jako ředitel diecézního centra pro mládež jsem se v té době také učil pracovat s počítačem pořádněji a internet byl pro mě před rokem 2000 obrovský objev. Byl jsem typický člověk, který ve třiceti

letech, tedy ještě v produktivním věku, stihl proniknout do toho, co znamená připojení do světové sítě.

Posléze jsme na Sekci pro mládež zjistili, že nástěnka akcí není příliš navštěvovaná. V roce 2003 jsme se proto rozhodli uskutečnit přerod nástěnky akcí, kde jsme jen ad hoc inzerovali věci, které se budou dít, na polomagazín. To znamená, že se stránky začaly pravidelně měnit a obnovovat. O to, aby se stránky staly plnohodnotným magazínem, se staral od roku 2004 pastorační asistent, který měl na starosti pružnější aktualizaci obsahu.

Na podzim v roce 2006 za mnou přišli mladí lidé a řekli, že by to chtělo se signály, které stále moc neplní svou funkci, něco udělat. I když jsem jim tvrdil, že fungují, přesvědčovali mě, že ne, a že s nimi něco chtějí udělat. Představili mně vizi předělat je na sociální síť, na komunitní web. Tehdy jsem o tom vůbec nic nevěděl. V důvěře, že mladí mají „ruku na tepu doby“, jsem jim řekl: „Tak, dejme si tři, čtyři měsíce, něco uděláte, pak se podíváme na to, co jste udělali a třeba to bude k životu.“ V době někdy kolem března, dubna roku 2007 to bylo již v takové fázi, že jsme se rozhodli rozjet to na Celostátním setkání mládeže v Táboře. Webový portál signály.cz tam získal základních asi 2900 uživatelů. Na grafu vidíte: V roce 2002 to bylo 20 lidí za týden, v okamžiku, kdy se to přerodilo na polomagazín, to bylo 120, 130 lidí za týden a návštěvnost stoupala pomalíčku. Lidé se podívali, co se děje nebo neděje, ale **aktivně s tím nepracovali**. To pokládám za velmi důležité slovo. V roce 2007 jsme uživatelům umožnili **aktivní vstup** do tohoto internetového prostoru, kde si sami mohou vytvářet svůj vlastní prostor. Tímto způsobem funguje sociální síť, komu-

nitní web. Potěšující pro nás bylo, že v roce 2008 na Světových dnech mládeže v Sydney i církev na mezinárodní rovině rozjela komunitní web, i když trochu jiného typu, než jsou signály.cz. Je to webový prostor XT3.com (Christ in the Third Millenium, Kristus pro třetí tisíciletí), kde je zaregistrovaný i papež. Ten dokonce o Vánocích 2008 poslal všem uživatelům svůj osobní vzkaz. Toto webový prostor umožňuje.

Můžeme říci, že internet je pro katolickou církev příležitostí. Je to ale zároveň i úkol. Jenom krátce si shrňme, jak se v církvi během let komunikovalo. (následuje komentář k promítaným obrázkům, pozn. redakce)

Na počátku církve bylo kázání mluveným projevem, kdy se mluvilo k davům. Souhlasím s tím, co tady již bylo řečeno, že se nejedná o komunitu, ale o davy. Na začátku byl mluvený projev, bylo to jakési první používání masové komunikace. Pak přišlo psané slovo, vynález knihtisku v 15. století. Johannes Gutenberg s tím měl nejdříve hodně obtíží i v církvi, ale nakonec se hodně brzo zjistilo, že knihtisk je velmi dobrý vynález. Sloužil opravdu k tomu, aby se šířilo to, co má církev jako poklad, tedy Boží slovo. Najednou jsme ve století dvacátém, kde moderní komunikace probíhá čím dál rychleji. V rámci, řekněme, dnes již nemoderních komunikací mluvila církev velmi osobně, řekl bych, že byla schopna tyto prostředky držet ve svých rukách. Zatímco s rozvinutím moderních komunikací najednou ztrácí to, co bylo do jisté míry její obrovskou devizou, tedy schopnost předávat ve farnostech to, o čem hovořil biskup, i schopnost být jakýmsi představitelem sociálních skutečností (mimořádně v Rakousku-Uhersku farářů vedli matriky z příkazu Franze Josefa, protože to byla fungující síť). Přišlo rádio a v 60. letech

televize, která byla pasována na médium 20. století. My jsme dnes v situaci malinko jiné. Jsme u internetu, který zasahuje opravdu celý svět, jde o světovou síť.

V tuto chvíli můžeme říci, že televize je u mladé generace na ústupu. Ne že by mládež nesešla před televizními obrazovkami, ale mnozí mladí lidé, zvlášť kolem 17. roku věku až do svých 25, 27, 30 let, stráví více času u počítače a na internetu než u televize.

Je zjištěno, že dnes klasická média (televize, rádio, noviny) zasahují v křesťanském prostředí určitou malou komunitu, věkově rozsah 5 – 12 let zde nachází malý prostor, pro lidi kolem 40, 50 let a výš sehrává významnou roli Katolický týdeník a snad ještě víc Radio Proglas. Televize NOE má také pomalu svůj prostor k životu. Sem, do tohoto prázdného prostoru přichází internet, signály.cz, protože se snaží odpovědět na to, jak komunikují mladí lidé, k nimž v dnešní době, myslím, patří určitě i ti kolem 40 let. Od věku zhruba 10, 11 let do 40, 50 let už internet nepředstavuje problém, poněvadž se dnes v tomto prostředí běžně komunikuje. Signály.cz se snaží mezi křesťanskými médii vyplnit prázdný prostor.

Komunitní systém umožňuje obousměrnou komunikaci. Zatímco mladé lidi jakoby informacemi zavalujeme, starší už jsou vůči jejich přijímání poměrně dost odolní, a spíš jsou těmi, kdo kritizují, něco ze sebe vydávají. Prostor, který obsazuje internet, je prostor interakce. Jestli je to vždycky zdravý prostor, to ponechávám stranou diskuze. Internet je médiem současnosti a platí pro něj pěkný bonmot: Internet je komunikačním prostředím, nikoliv pouze komunikačním prostředkem; to je něco, co musíme být schopni docenit. V posledku

jsm přes všechny starosti, které mi signály.cz přinášejí, vděčný nadšencům, kteří se do toho před dvěma léty pustili, protože dnes je v katolické církvi fungující komunikační prostředí mladých lidí a několika (řádově) stovek těch, kteří jsou tohoto projektu účastní mimo katolickou církev. Prostor setkání signály.cz každý den navštíví přibližně osm tisíc lidí. To není málo. Jsme nekomerční, ale alternativní médium.

Nicméně signály.cz si od začátku kladou za cíl, aby to nebylo jen o formě virtuality, jen o virtuálních setkáních, ale aby to vedlo k reálným setkáním F2F – Face to Face – aby to bylo setkání mezi lidmi. A mohu říct, že v podstatě po roce fungování komunitního webu signály.cz jako sociální sítě, jsem měl různá osobní setkání, pozitivní nebo i negativní.

Jako ilustraci mohu uvést, že došlo k akci, která běžela naprosto mimo jakýkoliv vliv autority, ať už redaktorů nebo nás, kteří tam fungujeme jako jistý prostředek omezení, regulace. (Někdo tomu tvrdě říká cenzura, ale my říkáme, „ano, cenzura“, ne však v pravém slova smyslu, nýbrž jako odfiltrování nevhodného obsahu např. porušujícího zákony apod., který se zde objevuje.) Když si nezávisle na komkoliv zorganizovali vlastní akci „Zvedněme vlnu“, tak z toho natočili klip, který by snad měl být promítán na televizi NOE. Na Loretánském náměstí udělali freezing, což je taková malá hra (malý happening) na „zastavení času“, kterou si mladí lidé organizují právě na sociálních sítích.

Při velkých setkáních mládeže, ať už to bylo v Táboře v Klokotech v roce 2007 nebo na Velehradě v roce 2008, se uživatelé webu signály.cz fyzicky setkávali, poznávali se, zdravili se, prožili osobní setkání, o která nám jde.

Je to komunikační prostor reálně existujících společností. Skutečně existující vztahy se také realizují v internetovém prostředí.

Zmíním se také o tom, jak je portál signály.cz organizován.

Je zhruba šest sekcí: propagace, marketing, PR, ekonomická sekce, vývojový tým, vedení redakce a duchovní sekce. Bohužel trpíme nedostatkem prostředků na ohodnocení lidí, protože jsme odkázáni především na dobrovolnickou práci.

O co nám jde? Jde nám o to, aby signály.cz byly vedle Katolického týdeníku, rádia Proglas a Televize NOE vnímány jako plnohodnotné křesťanské médium.

(následuje komentář k promíhaným obrázkům, pozn. redakce)

Jak vypadají signály.cz? Vidíme jejich Home page. (Když se naloguji na signály, vedle mé profilové fotografie a dalších věcí jsou tam fotoalba, resp. na horní liště máte všechny možné služby, které signály.cz nabízí.) Vpravo je doporučený výběr z blogů – dostanu se k tomu za chvíli – a potom tam jsou články, o které nám jde. Jsou tam tipy na akce, jsou tam diskuze. Vlevo pod mým profilem jsou nově autorizovaní uživatelé. Možná si všimnete, že pod velkou zelenou bublinou, která je logem signály.cz, jsou uvedeny dva údaje: 15141 uživatelů registrovaných, kteří se zaregistrovali na komunitní web signály.cz a 4236 uživatelů autorizovaných, což znamená, že to je osoba, která předložila nějaký doklad, kterým autorizátorům, jichž je asi 80 až 100 po republice, ověřila svoji identitu, že je opravdu reálně existující osobou se základními údaji: jméno, příjmení, věk.

Pak už tam je služba „moje signály“, tedy něco, co si vytvářím sám, můj prostor, který si já obsluhuji. Pořád tam zůstávají třeba

základní rubriky, jako je Slovo na den (nějaká myšlenka, kterou se snažíme představit), a událost dne.

Mám některé sledované blogy, sleduji některé diskuze – mnohé z povinnosti, protože jsou tam i uživatelé, kteří nejsou disciplinovaní, ale excentričtí tak, jak to je i v reálném lidském prostoru. Mám tam i přátele, kteří jsou on-line. Nejsou tam všichni přátelé on-line, je to seznam, který je omezený a který se při každém překliknutí stránky proměňuje, pokud jich je tam víc.

Blogy: Signály.cz žijí z blogů. Blog je vlastní internetový prostor mladých lidí. Přijí tam o svých zážitcích, prezentují svoji tvorbu, takže můžeme číst básničky, články, zážitky, úvahy, názory, v podstatě cokoliv. Máme redaktory blogů, kteří skenují obsah. V případě nevhodného obsahu buď požádají stažení příspěvku, nebo v případě závažného porušení pravidel příspěvek přímo smažou. Z příspěvků v blížích čerpáme materiál, který doporučujeme k přečtení. Redaktoři zodpovědní za tento prostor nabízejí všem uživatelům, nejen autorizovaným, ale všem registrovaným uživatelům, nebo těm, kteří navštíví stránku bez registrace a bez autorizace, co stojí za přečtení. Samozřejmě každý tam má možnost si svůj prostor nějak vytvořit.

Původní forma nástěnky akcí zůstala jako jedna služba z mnoha, a opět mohu říct, že teď je to něco daleko živějšího, daleko aktivnějšího, protože lidé na to klikají téměř automaticky, když už prostor navštíví. A mohou si tam nacházet aktivity podle data v kalendáři, podle místa zorganizování, případně podle toho, kdo to organizuje.

Je zde i diskuze. To je taková Achillova pata signálů. Diskuze nejsou prostorem pro

chat, byť ho někdy nahrazují, takže se stane, že některé diskuze opravdu běží tak, že za večer je 250, 300 příspěvků v okamžiku, kdy se jedná o ožehavá témata. Jsou lidé, kteří přicházejí s názory, řekl bych nekompatibilními s komunitou. A některé názory opravdu musíme buď komentovat nebo opravovat, protože jsou to názory, které hraničí třeba s propagací násilí, extremismu, formou erotiky, která je v křesťanském prostoru nepřijatelná apod. Nicméně témata diskuzí jsou velmi rozmanitá.

Tady je Print screen toho, co bylo aktualizováno za posledních 24 hodin: Máme zde od bláznivých diskuzí (počítání do milionu) i témata vážnější (klinická smrt, posmrtné zážitky). „Noční klub“ není diskuze na sprostá témata, ale povídají si zde ti, kdo zůstávají na internetu dlouho po deváté hodině večer. Jsou zde lidé, kteří se modlí zvláštním způsobem na internetu různec, je zde diskuze nad sedmým přikázáním, diskutují se autorská práva – lidé nesmírně diskutují nad tím, co je ještě legální, co je na hranici legálnosti a co už je ilegální.

Jsou zde skauti. Je to opravdu velmi pestrý prostor.

Tento komunitní web samozřejmě skýtá prostor pro uveřejňování fotografií, takže vedle webu rajče.net jsme tady pro křesťanskou komunitu my.

Jestliže jsem mluvil o tom, že signály.cz jsou ve službě reálně existujících společenství, tak jsou tady lidé, kteří se sdružují podle zájmů, anebo také podle toho, kde se pohybují. V podstatě to do jisté míry kopíruje jiné komunitní servery nebo sociální sítě, ale navíc je tady možnost si zaregistrovat vlastní společenství, které existuje třeba v nějaké farnosti, mezi vysokoškoly. Ti lidé tohoto prostoru využívají ke komuni-

kaci mezi sebou. To znamená, že reálně existující společenství má tady prostor ke vzájemné komunikaci, pro zorganizování nějaké akce, vyhlášení tématu společenství na pátek apod.

Pak jsou tu samozřejmě zajímavé odkazy, které doporučujeme.

Snažíme se pracovat na tom, abychom uživatele internetu vzdělávali, byť nabízíme – jako všechny sociální sítě – uveřejnění ledasčeho o sobě. Musím říct, že tato komunita nebo tento dav, který se tu na signálech pohybuje, je ve zveřejňování údajů o sobě poměrně zdrženlivý, snad kromě fotografií. V zájmech, kontaktech, vzdělání, zaměstnání atd. informací moc není. Tolik o profilu uživatelů.

V okamžiku, kdy jsem autorizovaný, se u zobrazení profilu uživatele objeví zelené razítko „autorizovaný uživatel“. Je důležité, že jsou tady „mí přátelé“, kterým mohu posílat osobní vzkaz, nahrazuje to tedy do jisté míry e-mailovou komunikaci, která je v tomto prostoru daleko osobnější, a řekl bych, že tyto vzkazy se mohou nějakým způsobem filtrovat. Mám tam: „Nechci přijímat od tohoto uživatele“, protože se už i tady objevilo zneužívání této služby. Já zde komunikuji např. také se svojí vlastní rodinou.

Chtěl bych zakončit toto představení webu signály.cz poselstvím papeže Benedikta XVI. ke Dni sdělovacích prostředků, který bude 24. května tohoto roku.

Papež říká „Své poselství bych chtěl zakončit tím, že se obracím zvláště na mladé katolíky s povzbuzením k tomu, aby do digitálního světa přinášeli poselství své víry. Angažujte se v tom, abyste do kultury tohoto nového komunikačního a informačního

prostředí uváděli hodnoty, na nichž spočívá váš život.”

Víme, že uživatelé signálů budou i na jiných sociálních sítích, ale toto je prostor, ve kterém mnozí i ne-křesťané mají možnost vidět věřící lidi. Někdy to není lichotivý obrázek naší mládeže. Přiznám se, že někdy mi z názorů, postojů, znalostí o víře běhá mráz po zádech, ale jsou tam i nádherné věci, kterými lidé jsou schopni se prezentovat. Funguje to do jisté míry i jako autoregulační prostředí, protože tu lidé nejsou anonymně. I dnes předpokládá hlásání Krista ve světě nových technologií hlubší poznávání a přiměřené používání.

Je to otázka evangelizace digitálního kontinentu. Pro mladé lidi je výzvou: Dokažte se nadchnout pro hlásání evangelia svým vrstevníkům. Je to výzva k mladým, aby byli hlasateli víry.

Já ze své zkušenosti mohu říct, že i při těchto osobních setkáních už došlo k názorovému posunu v určitých zásadních otázkách života, ať už etických, morálních, v určitých názorech třeba i na církve apod. u lidí, u kterých bych to nečekal, a bylo to, podotýkám, díky osobnímu setkání vyprovokovanému prostřednictvím signálů. Na druhou stranu vím, že se v tomto prostoru objevují i věci, které nejsou úplně ideální, ale fungujeme tady i jako určitá regulační síla.

Nakonec ještě perlička: Když jsem se dopoledne připravoval na tuto přednášku, bylo registrovaných uživatelů o dva méně, než když jsem dělal „Print screen“ odpoledne. To je jen ukázka toho, jak fungují sociální sítě.

(přepis mluveného slova)

Vydalo Hnutí fókoláre jako interní materiál pro potřeby účastníků konference
Člověk a média, konané 16. 4. 2009 v Centru Mariapoli v Praze - Vinoři.
Grafická úprava a sazba Lucie Vodičková.

Kontakt: Nové město, Londýnská 44, 120 00 Praha 2
telefon: 222 518 569; e-mail: novmesto@volny.cz